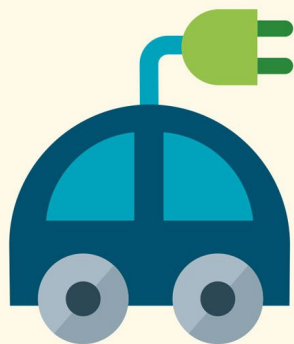

Auteur: Kris Förster

ROMEINEN, WHIZZKIDS VAN DE OUDHEID

Duurzaam & innovatief
We leren nog steeds van wat zij tweeduizend jaar geleden al wisten.

Het is één van de bekendste scènes uit Monty Python's filmklassieker 'Life of Brian': een groep anti-Romeinse opstandelingen is bijeen gekomen in een geheime vergadering. De leider van de groep – gespeeld door John Cleese – fulmineert over alles wat de Romeinen hebben afgepakt. En stelt vervolgens de vraag: “Wat hebben de Romeinen ons er ooit voor teruggegeven?” De vraag is uiteraard retorisch met een luid “Niets!” als bedoeld antwoord. Maar het loopt anders...

De aanwezigen komen – uiteraard tot grote irritatie van Cleese – met een hele lijst aan verworvenheden die de Romeinen hebben geïntroduceerd: aquaducten, volksgezond-

heid, wegen, irrigatie, geneeskunde, educatie, wijn, publieke badgebouwen, veiligheid en vrede.

Dat de Romeinen brute overheersers waren staat als een paal boven water. De Romeinen moordden stammen die opstandig waren uit op een schaal die wij tegenwoordig niet meer voor mogelijk kunnen houden. Maar dat laat onverlet dat ze een tot dat moment ongeëvenaard niveau van innovaties hebben geïntroduceerd in de gebieden die ze veroverden. Rome was het Silicon Valley van de antieke tijd en de Romeinen waren dé whizzkids van de oudheid. Ons woord 'innovatie' is niet toevallig afgeleid van het Latijnse woord 'innovare' dat 'vernieuwen' of 'uitvinden' betekent. Laten we eens een aantal Romeinse innovaties op een rij zetten.

Wegen

Het Romeinse wegenstelsel is zonder twijfel één van hun bekendste innovaties. Zodra het Romeinse leger een gebied veroverd had, waren de ingenieurs aan zet. Door een wegennetwerk aan te leggen konden de Romeinse legioenen zich snel verplaatsen en stond het nieuwe gebied in direct contact met Rome. Uiteraard maakten handelaren en reizigers ook dankbaar gebruik van de wegen. De snelste weg van A naar B is een rechte lijn. Dat wisten de Romeinen als geen ander. Romeinse wegen zijn dan ook vaak kaarsrecht (linea recta). Bij de aanleg van een weg gebruikten de Romeinse wegenbouwers een speciaal werktuig: een zogenaamde 'groma'. Dat is een houten verticale paal, die in de grond werd gezet. Aan de bovenkant bevonden zich twee horizontale, haaks geplaatste latten met aan de uiteinden schietloden. Met deze latten kon een landmeter lijnen uitzetten en hoeken opmeten.

Overigens hadden de Romeinen wel oog voor lokale omstandigheden. Zoals bijvoorbeeld in Zuid-Limburg. Door het landschap van heuvels en dalen is een rechte lijn hier niet perse de kortste en snelste weg. De Romeinen hielden in Zuid-Limburg dan ook goed rekening met de omstandigheden: de Via Belgica bleef in de dalen om te steile klimmetjes te

voorkomen. En tegelijkertijd lag de weg niet te diep in het dal, om te voorkomen dat de reizigers natte voeten kregen.

Mijlpalen

Niet alleen de wegen zelf waren een enorme Romeinse innovatie, ook de bewegwijzering erlangs was dat. Om de 1000 stappen (oftewel 1 Romeinse mijl = ca. 1,5 km) plaatsen de Romeinen – langs de hoofdwegen – mijlpalen. Daarop stonden de afstanden naar diverse steden aangegeven.

“De Via Belgica bleef in de dalen om te steile klimmetjes te voorkomen.”

In Rome – het centrum van de Romeinse wereld – stond een gouden mijlpaal. Die werd in het jaar 20 voor Christus door keizer Augustus opgericht. Alle belangrijke steden in het hele Romeinse rijk stonden er op vermeld. Het was een politiek machtssymbool waarmee duidelijk werd gemaakt dat alle wegen naar Rome leidden. In Eygelshoven en Rimburch zijn resten van Romeinse mijlpalen teruggevonden. Het exemplaar in Rimburch staat zelfs nog langs de weg. In het centrum van Heerlen staat een moderne variant van een Romeinse mijlpaal. Precies op de plek waar in de Romeinse tijd het kruispunt was van de Via Belgica en de Via Ulpia Traiana, die van Trier via Aken naar Xanten liep.

Romeinse euro's

Een andere belangrijke innovatie was die van het betalen met een eenheidsmunt. In de prehistorie waren mensen nog grotendeels zelfvoorzienend: alles wat ze nodig hadden produceerden ze zelf. Wat je niet had, verkreeg je door ruilhandel. Door de komst van de Romeinen veranderde de economie in Noordwest-Europa drastisch. De Romeinen introduceerden muntgeld als betaalmiddel. De Romeinse munten waren de euro's van de oudheid. Ze hadden een vaste waarde en waren in het hele Romeinse rijk geldig. Hierdoor ontstond er handel op grote schaal. Omdat de munten door het hele rijk circuleerden,